

JustitiedepartementetKriminalvården
601 80 Norrköping

Uppdrag att identifiera åtgärder för att minska dygnskostnader

Regeringens beslut

Kriminalvården ska föreslå lämpliga åtgärder för att dämpa kostnadsutvecklingen och minska dygnskostnaden exklusive hyror i anstalt och häkte. I uppdraget ingår att göra en utökad internationell jämförelse med andra europeiska länder som har en lägre dygnskostnad än Sverige. Av redovisningen ska framgå vilka faktorer som gör att kostnaderna skiljer sig åt och hur de är hänförliga till rättsliga bestämmelser respektive andra förhållanden som särskiljer de aktuella ländernas kriminalvård från den som bedrivs i Sverige. Syftet med jämförelsen är att identifiera ytterligare möjliga åtgärder som också kan genomföras i svensk kriminalvård utan att förutsättningarna för att upprätthålla en god säkerhet och en effektiv återfallsförebyggande verksamhet försämras. Uppdraget ska redovisas senast den 26 juni 2025 till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Bakgrund

Kriminalvårdens pågående och omfattande expansion innebär att myndighetens kostnader beräknas att öka kraftigt de kommande åren. Det är önskvärt att den kommande expansionen planeras utifrån intresset att sänka den genomsnittliga dygnskostnaden exklusive hyror. Ett led i det arbetet är ytterligare underlag som jämför kostnaderna för svensk kriminalvård med andra europeiska länder som har en lägre dygnskostnad än Sverige. För att underlätta Kriminalvårdens expansion ska också en översyn av häkteslagen (2010:611) och fängelselagen (2010:610) göras.

Av Europarådets statistik framgår att svensk kriminalvård har bland de högsta dygnskostnaderna i Europa. Kriminalvården fick därför i regeringsbrevet för 2023 i uppdrag att utreda varför dygnskostnaden i

anstalt och häkte är högre i Sverige än i andra jämförbara länder. Myndigheten redovisade uppdraget den 1 december 2023 (Ju2023/02705). Av den fördjupade jämförelsen med fem andra jämförbara länder framgår att Sverige har en högre dygnskostnad än två och snarare lägre dygnskostnad än tre av dem. Anledningen är att olika länder räknar in olika kostnader i sin totala dygnskostnad. Det som framför allt gör att dygnskostnaden i Sverige är hög är att Sverige har högre sociala avgifter än övriga länder, vilket ger en relativt stor effekt i en personalintensiv verksamhet.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har tillsammans med samarbetspartiet Sverigedemokraterna aviserat i Tidöavtalet att Kriminalvården ska expandera kraftigt. Denna expansion leder till ökade kostnader bland annat på grund av att nybyggda anstalter och häkten har högre hyreskostnader än befintliga. Samtidigt är kostnaderna för svensk kriminalvård redan idag högre än i många andra länder i Europa. Mot bakgrund av den kraftiga expansionen är det särskilt viktigt att myndigheten bedriver ett målinriktat arbete för att kostnaderna per anstaltsplats exklusive hyror ska minska. Regeringen ser behov av att fördjupa den komparativa analysen med ett bredare urval och ger därför Kriminalvården i uppdrag att göra en utvidgad europeisk jämförelse med länder som har en lägre dygnskostnad. Syftet är att identifiera åtgärder för att minska dygnskostnaderna exklusive hyror för att dämpa kostnadsutvecklingen samtidigt som en god säkerhet och ett effektivt återfallsförebyggande arbete kan upprätthållas.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Anna Brodén

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/L5

Finansdepartementet/BA